

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2017/852, elavhõbeda kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1102/2008 artikkel 10 (3) kohane hambaamalgaami järkjärgulise kasutuselt kõrvaldamise meetmete kava
25.06.2020 kirja nr 6-5/20/2691-3 lisa

ELi elavhõbedamääruse artikkel 10(3) järgi peavad liikmesriigid koostama plaani, kuidas riiklikul tasandil vähendada hambaamalgaami kasutamist.

Eestis eelistatakse juba aastaid hambaamalgaami paigaldamisele elavhõbedata alternatiive. Euroopas on amalgaamiplommid üheks oluliseks allikaks, mille kaudu elavhõbe keskkonda satub. Seetõttu on Eestis parimate keskkonnatavade edendamiseks hambakliinikutes rakendatud ka Läänemere merekeskkonna kaitse komisjoni (HELCOM) suuniseid hambaravi sektorist tuleneva elavhõbeda saaste vähendamiseks. Kõigi tänapäevaste hambaraviseadmete juurde kuuluvad ka süsteemid, mis filtreerivad hambaravi protseduuride käigus tekkivate ohtlike jäätmete sattumise reovette.

Oluline mõju hambaamalgaami kasutamise vähendamisel on hambakaarise ennetamisel. Eesti Keskerakonna, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna ja Isamaa Erakonna vahel 17. aprillil 2019 sõlmitud valitsuse moodustamise ja valitsusliidu tegevusprogrammi põhialuste kokkuleppes lepiti kokku Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm aastateks 2019–2023 (https://www.valitsus.ee/sites/default/files/content-editors/pictures/eesmargid/eesti_keskerakonna_eesti_konservatiivse_rahvaerakonna_ning_isamaa_erakonna_valitsusliidu_aluspohimotted_2019-2023.pdf), mille punkti 7.15 kohaselt on võetud ülesanne vaadata üle hambaravihüvitise kord ning muuta hüvitis patsiendiga kaasaskäivaks.

Vabariigi Valitsuse 2019–2023 tööplaanis on lisaks hambaravihüvitise analüüsimisele (https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/hambaravi_analuus.pdf) võetud eesmärk pöörata suuremat tähelepanu hambaravi ennetamisele ning laste ja noorte hambaravile. Tõhusad hambaravi ennetustegevused aitavad oluliselt kaasa hambaraviteenuste vajaduse vähenemisele.

Kuna Hambaarstide Liidu hinnangul Eestis hambaamalgaami praktiliselt enam ei kasutata, siis hambaamalgaami kasutamise vähendamise riigisisese kava meetmeks on õiguslikul tasandil lahenduse leidmine amalgaami kasutamise ametlikuks keelustamiseks. Ametliku protsessi

algatamist riigisisel tasandil toetaks ka Euroopa Komisjoni tellitud ja 2020 suvel avaldatav uuring, mis annab ülevaate aastaks 2030 amalgaami kasutamise täieliku lõpetamise võimaluste kohta Euroopa Liidus. Keskkonnaministeerium, Sotsiaalministeerium ning Eesti Hambaarstide Liit on varasemalt juba arutanud Eestis hambaamalgaami keelustamise võimalusi. Väärtusliku sisendi, et Eestis ametlikult edasi liikuda amalgaami kasutamise keelustamise algatamisega, annab eelmainitud Euroopa Komisjoni tellitud peagi valmiv uuring.

Kuna Eestis ei ole aastaid enam praktikat uute amalgaamiplommide paigaldamiseks, siis on Euroopa Liidu tasandi ja rahvusvahelisi arenguid arvestades loogiliseks sammuks Eestis lähiaastatel amalgaami kasutamise ametlik keelustamine. Siiski on veel täpsustamisel, kas teatud kliiniliste näidustuste puhul tuleks jätta võimalus põhjendatud juhtudel hambaamalgaami sisaldavate hambatäidiste kasutamiseks.